

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ДРУГИ
СМЈЕР: ОПШТИ, ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ, РАЧУНАРСКО-ИНФОРМАТИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ПСИХОЛОГИЈА

Годишњи број часова: 72

Седмични број часова: 2

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Сврха учења психологије у гимназији је да ученици стекну научно засновано разумијевање психичких процеса и понашања, како би критички и логички промишљали о себи и другима, те стечено знање примјењивали у свакодневном животу и друштвеним односима. Психологија подстиче радозналост, налази примјену у свакодневном животу, омогућава лични раст и развој и служи као основа за наставак образовања у друштвеним и хуманистичким наукама.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Самоспознаја и развој личности кроз разумијевање психичких процеса и развојних промјена током одрастања.
- Социјална спознаја, разумијевање друштвених односа и улоге просоцијалних понашања.
- Очување менталног здравља.
- Разумијевање различитих културних и личних идентитета.
- Развијање критичког мишљења и подстицање креативног начина рјешавања проблема.
- Развијање способности примјене научених знања у свакодневном животу и односу са другима.
- Припрема ученика за даље образовање из области друштвених и хуманистичких наука.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Разумијевање подручја психолошке дјелатности и оспособљавање ученика за употребу психолошких приступа у објашњењу људског понашања;
- Стицање знања о биолошким механизмима који стоје у основи психичких процеса и понашања уз разумијевање везе између рада нервног и ендокриног система са свакодневним функционисањем човјека;
- Усвајање основних појмова истраживачке анализе и развијање способности критичког мишљења;

- Разумијевање улоге когнитивних, конативних и емоционалних процеса у покретању и усмјеравању људског понашања уз оспособљавање ученика за њихово препознавање у свакодневном животу;
- Разумијевање законитости цјеложивотног развоја кроз анализу сложених интеракција биолошких и срединских фактора, у сврху процјене специфичних развојних фаза и креирања конструктивних стратегија за подршку сопственом и туђем здравом развоју;
- Разумијевање структуре, динамике и развоја личности кроз анализу теоријских парадигми уз оспособљавање ученика за препознавање индивидуалних разлика и критичко промишљање о факторима који обликују људску природу и понашање;
- Разумијевање концепата интелигенције, креативности и даровитости и критичко промишљање о факторима њиховог развоја, улози у школском и професионалном успјеху и методама образовне подршке.;
- Усвајање основних појмова из социјалне психологије и развијање способности ученика за њихову анализу у стварним животним ситуацијама и примјену у међуљудским односима;
- Разумијевање узрока, последица и знакова стреса уз оспособљавање ученика за примјену стратегија здравог суочавања са животним стресорима;
- Развијање свијести о значају психичког благостања, личне одговорности за сопствено ментално здравље, смањења стигматизације и благовременог тражења подршке;
- Подстицање интересовања ученика за примјену психолошких сазнања у личном расту и развоју.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

- 1. Настанак и развој психологије**
- 2. Биолошке основе психичког живота**
- 3. Истраживања у психологији**
- 4. Когнитивни процеси**
- 5. Конативни процеси**
- 6. Емоционални процеси**
- 7. Развој човјека – период дјетињства, адолесценције, одрасло доба**
- 8. Личност**
- 9. Интелигенција и како је мјеримо**
- 10. Даровитост и креативност**
- 11. Социјална спознаја и моћ друштвеног утицаја**
- 12. Међуљудски односи и динамика социјалног понашања**
- 13. Стрес и начини његовог превладавања**
- 14. Ментално здравље**
- 15. Позитивна психологија**

Наставна тема: Настанак и развој психологије			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни шта проучава психологија као друштвена наука; - опише предмет и задатке психологије; - повеже психологију са другим наукама уз навођење примјера психолошке дјелатности у различитим секторима рада; - повеже различите области психологије са предметом изучавања; - упореди и разликује приступе у објашњењу психичких феномена на конкретним примјерима.	Ученик ће да: - наводи примјере из свакодневног живота које могу бити предмет изучавања психологије; - наведе асоцијације на појам психологије, а наставник групише појмове (понашање, особине, мишљење, памћење, емоције, мотивација...) и постепено уводи предмет и задатке психологије; - учествује уз подршку наставника у мини експерименту (нпр. памћење ријечи) како би разумио научни приступ у психологији; - изради табеларни приказ психолошких приступа према предмету и методу; - дискутује о различитим приступима објашњењу психолошких феномена, на основу кратких описа ситуација (нпр. страх од испита, конфликт у одјељењу) и заступа	Предмет: Филозофија Историја Физика	Тема: Онтологија Индустријска револуција у контексту развоја научног метода Веза између физичке дражи и психичког осјета Физичке величине и мјерења

	мишљење различитих приступа; - учествује у квизу „Погоди грану психологије“: професор чита примјере истраживања или проблема, а ученици погађају да ли је ријеч о развојној, социјалној, клиничкој, педагошкој психологији итд; - слуша позваног госта – психолога или погледа видео-интервју са психологом, који приближава реалне задатке психолога у различитим секторима рада; - у малим групама на задати појам (нпр. болница, школа, спорт, маркетинг, банка, вртић, вјештачка интелигенција, полиција, затвор, суд...) открива примјену психологије у различитим секторима рада, њену везу са другим наукама, одређује задатке и области психологије.		
--	---	--	--

Наставна тема: Биолошке основне психичког живота			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни разлику између централног и периферног нервног система, као и улогу мозга и хормона у свакодневном функционисању; - примијени знања о раду нервног и ендокриног система на објашњење конкретних животних ситуација; - анализира улогу нервног и ендокриног система у психичком животу и разликује утицаје наслеђа и средине; - креира сопствена објашњења и моделе повезаности биолошких и психичких процеса.	Ученик ће да: - попуњава табелу поређења (ЦНС-ПНС; симпатикус-парасимпатикус), уз наставниково вођено објашњење сваке ставке (функција, дијелови, примјер); - рјешава задатак „Који дио мозга?“ - наставник даје свакодневне ситуације (нпр. учење, страх, покрет), ученици повезују ситуацију/појам са дијеловима мозга и образлажу избор; - ради у пару: ученици једни другима објашњавају како хормони утичу на понашање (нпр. адреналин, кортизол), уз навођење примјера из свакодневног живота; - анализа ситуације: ученици добијају сценарије (нпр. одговарање пред таблом, изненадна опасност) и описују шта се дешава у тијелу (рад срца, дисање, хормони);	Предмет: Биологија Рачунарство и информатика Филозофија	Тема: Морфологија, анатомија, физиологија и систематика кичмењака (сисара) Упоредивање биолошке мреже неурона са вјештачком интелигенцијом Однос душе и тијела

	- игра улоге „Пут нервног импулса“: ученици симулирају пренос импулса (рецептор – неурон – мозак – реакција), уз физичко кретање кроз учионицу - води дневник, тј. записује стресне или емоционалне ситуацију из властитог искуства и објашњава физиолошке реакције које је примијетио да су се десиле; - кроз студију случаја (нпр. анксиозна реакција) анализира опис особе и одређују шта је биолошки, а шта средински фактор утицаја; - у малим групама рјешава задатак „Шта је наслијеђено, а шта научено?“: разврстава и аргументује особине и понашања са листе; - анализа сценариј: поређење реакција у стресној и опуштеној ситуацији (активација симпатикуса-парасимпатикуса);		
--	--	--	--

	- учествује у мини-дебати „Да ли су гени или околина важнији?“, ученици изnose аргументе, користе примјере и закључују; - учествује у вођеној дискусији „Зашто је важно разумјети како наше тијело функционише?“ уз повезивање са стресом, учењем и емоцијама; - у групи израђује мини-мапе ума „Како моје тијело реагује у стресу“ (визуелни приказ: мозак – хормони – реакције); - у пару презентује постер или дигитални алат након интернет претраживања на теме „Допамин и мотивација“, „Кортизол и стрес“; - пише кратки есеј „Веза између тијела и психичког живота“ уз примјере из свакодневног искуства.		
--	---	--	--

Наставна тема: Истраживања у психологији			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - пореда и објасни основне кораке и методе провођења психолошких истраживања; - разликује псеудонаучне текстове од рецензираних научних радова; - примијени кључне појмове истраживања (операционалне дефиниције, поновљивост, узорак, варијабле, еколошка ваљаност и др.) на конкретном примјеру и упоређује их са примјерима других; - бира и упоређује различите методе прикупљања података у истраживањима; - креира план једноставног психолошког истраживања, организује га и проводи; - просуђује о научној и етичкој вриједности истраживања.	Ученик ће да: - на основу примјера кратког прегледа психолошког истраживања препознаје карактеристике научног размишљања, кораке у провођењу истраживања, методе и кључне појмове истраживања и дискутује о њима; - вјежба научни скептицизам кроз читање псеудонаучног текста и рецензираних истраживања објављеног у релевантном научном часопису из области психологије; - у мањим групама креира план мини психолошког истраживања, спроведе га и презентује његове резултате: дефинише проблем, хипотезе, варијабле, узорак, бира и креира метод прикупљања података, обрађује добијене податке, уважава етичке смјернице и научно аргументовано представља добијене резултате	Предмет: Математика Рачунарство и информатика Филозофија Социологија	Тема: Реални бројеви, Елементарна статистика, Примјена алгоритама. Тригонометријске функције у природним и друштвеним појавама Израда електронске анкете/упитника, Табеларни и графички приказ података, Елементарна статистика и регресиона метода Логика – индуктивно и дедуктивно закључивање, постављање хипотеза Етика – приступи моралности Методе друштвених истраживања

	- аргументовано расправља о резултатима спроведених мини-истраживања.		
--	---	--	--

Наставна тема: Когнитивни процеси			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разликује врсте когнитивних процеса и објашњава њихову улогу у свакодневном функционисању; - објасни процес опажања и анализира како различити људи могу различито тумачити исту ситуацију; - објасни улогу пажње и процјењује њен утицај на учење и свакодневне активности; - разликује фазе и врсте памћења и анализира факторе који утичу на памћење и заборављање; - објасни различите облике учења и примјењује их на примјере из свакодневног живота; - објасни процес и јединице мишљења и примјењује их у рјешавању проблема;	Ученик ће да: - испуни шему „когнитивни процеси“; - игра асоцијације: наставник описује ситуацију, ученици именују процес и образлажу избор; - учествује у квизу: на задата питања одговара одговорима тачно/нетачно уз давање образложења; - испуни табелу поређења когнитивних процеса (пажња, перцепција, памћење, мишљење) уз навођење примјера из свакодневног живота; - разврстава картице (процес – примјер – објашњење); - рјешава задатак „Пронађи грешку“ (проналази погрешно повезане примјере);	Предмет: Биологија Рачунарство и информатика Физика, Хемија Српски језик и књижевност	Тема: Морфологија, анатомија, физиологија и систематика кичмењака (Чула и чулни органи) Модел процесирања информација (улаз, обрада, складиштење) Утицај материјалног свијета на психички доживљај, Електрохемија: Психолошки процеси као резултат физичких и хемијских процеса у мозгу Језик као средство мишљења, Говорне вјежбе, Монолог у књижевним дјелима

- препозна препреке у мишљењу и анализира како доводе до погрешних закључака; - повезује когнитивне процесе са личним искуством и процјењује њихову улогу у учењу и свакодневном животу; - креира примјере ситуација у којима су укључени различити когнитивни процеси.	- анализира оптичке илузије (шта видимо, а шта мислимо да видимо); - посматра слику у мањој групи и дискутује на питање: „Да ли сви видимо исто и зашто?“ – различита тумачења исте слике; - испуни тест селективне пажње (проналажење симбола у тексту); - учествује у мини експерименту: учење уз ометање (музика, разговор); - изводи експеримент памћења (листа ријечи + одложено присјећање); - попуњава шеме памћења (примјер: учење лекције и одговарање); - изради листу стратегија учења „Шта помаже да се научено градиво задржи“ (групни рад); - анализира ситуацију - одређивање узрока заборављања; - изради постер „Како учити ефикасније“; - пишу кратке сценарије за облике учења: учење путем	Ликовна умјетност Музичка култура Филозофија	Утицај боја и контраста на перцепцију умјетничке слике, Свјетлост у ликовној умјетности Разликовање тонова, ритма и мелодије Теорија спознаје
---	---	---	--

	покушаја и погрешака, моделовање, увиђање; - наводи примјере из свакодневног школског живота: повезивање школских ситуација са типовима учења; - наводе личне примјере „Како сам нешто научио?“ - изради мапу ума: врсте учења са примјерима; - рјешава логичке задатке и загонетке - више начина рјешавања истог проблема (рад у групи); - запише кораке мишљења у кратким причама; - открива логичке грешке у примјерима - анализа стереотипа и „брзих закључака“; - дискутује на питање „Зашто гријешимо у размишљању?“ - кроз анализу ситуација о свакодневном доношењу одлука дискутује на питање „Да ли увијек доносимо рационалне одлуке?“ - учествује у вођеној дискусији на питање „Зашто неки ученици уче брже?“		
--	---	--	--

	- пише кратак есеј на тему „Да ли је памћење најважније за успјех?“		
--	---	--	--

Наставна тема: Конативни процеси			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појмове конативних процеса, мотива и мотивације и наводи различите врсте мотива; - разликује унутрашњу и спољашњу мотивацију и примјењује их на примјере из живота; - објасни и класификује потребе у оквиру Маслоуове хијерархије потреба; - објасни улогу циљева у понашању и разликује краткорочне и дугорочне циљеве; - анализира како различити мотиви утичу на доношење одлука и понашање, као и да анализира препреке у остваривању циљева и начине њиховог превазилажења;	Ученик ће да: - попунити шему „конативни процеси“ (мотивација – воља – понашање); - на основу датих примјера разврстава мотиве: биолошки, социјални, лични мотиви; - изради мапу ума на тему: „Шта ме покреће?“ - осмисли властите примјере из школских ситуација- (нпр. учење због оцјене или интересовања) и дискутује на питање: „Шта те више мотивише и зашто?“ - добије листу конкретних потреба и разврста их у одговарајуће нивое потреба, те дискутује на питање „Које потребе су најважније у адолесценцији?“	Предмет: Биологија Српски језик и књижевност Историја Физичко васпитање	Тема: Принцип хомеостазе – хомеостатички мотиви Анализа мотиви у књижевним дјелима Живот човјека у средњем вијеку- Мотивација историјских личности и покретачке снаге великих друштвених промјена Мотивација у спорту, постизање циљева, вољни напор при тренингу

- повезује мотивацију, емоције и понашање у свакодневним ситуацијама; - да креира примјере ситуација у којима различити мотиви утичу на понашање, као и да аргументује значај конативних процеса за успјех и свакодневно функционисање.	- дефинише властите циљеве (школске и личне) и анализира их (краткорочни и дугорочни циљеви), дискутује о повезаности циљева и мотивације; - креира сценарији: одлагање задовољства, истрајност у учењу и дискутује на питање „Зашто је тешко истрајати?“ - игра улоге „Ситуације које захтијевају самоконтролу; - анализира ситуације - (иста ситуација – различити мотиви – различито понашање); - изради шему: мотив → одлука → понашање; - кроз рад у групи идентификује препреке (одлагање, недостатак мотивације); - изради листу стратегија: планирање, награђивање, самоконтрола; - анализира примјер (успјех, неуспјех, фрустрација) и објасни реакције;		
--	--	--	--

	- води мини дневник „Како се осјећам када сам мотивисан/немотивисан?“ - наводи личне примјере (школа, спорт, односи) и кроз дискусију размјењују искуства; - учествује у дебати: „Да ли је мотивација важнија од способности?“		
--	--	--	--

Наставна тема: Емоционални процеси			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појам емоције и разликује их од расположења на основу њиховог интензитета и трајања; - објасни адаптивну функцију сваке примарне емоције (радост, љутња, страх, туга, гађење) у специфичним животним ситуацијама; - идентификује и опише четири основне димензије емоционалног доживљаја: интензитет, ниво тензије,	Ученик ће да: - испуњава радни материјал у којем су описане различите емоционалне реакције и расположења, разликују емоцију од расположења и адекватно објасни свој одговор; - испуњава радни материјал у којем су описане различите животне ситуације, као и различите функције емоција, препозна емоције и на адекватан начин их повежу са	Предмет: Биологија Хемија Ликовна умјетност Музичка култура	Тема: Улога ендокриног система, лимбичког система у регулацији емоција Електрохемија: Значај хемијских реакција на расположење и здравље људи Изражавање емоција кроз ликовно стваралаштво. Утицај боја и тонова на афективна стања.

хедонистички тон и степен сложености; - наведе и објасни социо-емоционалне компетенције по CASEL моделу и примијени га на рјешавање конкретних проблема у школском окружењу; - диференцира биолошки „брзи пут“ и когнитивни „спори пут“ обраде страха у реалним ситуацијама; - упореди интензитет, тензију и хедонистички тон различитих примарних и сложених емоција; - процијени утицај сопствених емоционалних стања на ефикасност учења и памћења; - процјењује субјективност естетског доживљаја користећи методу семантичког диференцијала; - формира лични план за развој специфичне социо-емоционалне компетенције на основу резултата самопроцјене.	животним ситуацијама и њиховим функцијама; - на основу описа различитих емоционалних реакције одреди основне димензије емоционалног доживљаја; - учествује у активности играња улога уз примјену социо-емоционалних компетенција/Форум театар; - након гледања кратког напетог видео снимка, црта дијаграм тока своје реакције, означавајући шта је урадила амигдала (брзи трзај), а шта кора великог мозга (смиривање након процјене); - на основу радног материјала анализира различите емоционалне реакције актера једне ситуације; - на основу стварно доживљене ситуације процјењује утицај емоција на учење и памћење; - учествује у активности процјене различитих материјала кориштењем методе семантичког	Српски језик и књижевност	Анализа емоционалних стања у књижевним дјелима романтизма и реализма (поезија, проза, драма)
--	--	----------------------------------	---

	диференцијала, гдје се онда процјене пореде унутар одјељења; - на основу упитника за самопроцјену, бира једну вјештину и креира листу од три конкретне технике које ће користити у наредних мјесец дана како би унаприједио ту вјештину.		
--	---	--	--

Наставна тема: Развој човјека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни специфичност људског развоја кроз појмове филогенезе и онтогенезе, наглашавајући значај дуге дјечије зависности за учење и социјализацију; - образложи интеракцију биолошких (наслјеђе, сазријевање), срединских (социјализација, култура) и личних фактора (активност појединца) у обликовању психичког живота;	Ученик ће да: - у групама пореди дужину дјетињства код људи и различитих животињских врста и кроз дискусију закључује како „биолошка беспомоћност“ омогућава дужи период учења и усвајања културних вриједности; - прави шему у којој наводи примјере за свој развој: шта је наслиједио (биолошки), шта је утицај породице/школе (средина), а	Предмет: ВРОЗ Биологија Српски језик и књижевност Вјеронаука Филозофија	Тема: Развој личности и здрави животни стилови Морфологија и физиологија кичмењака Анализа ликова кроз животне периоде Библијска антропологија Смисао живота у различитим животним добрима.

- опише кључне карактеристике развојних фаза (од пренаталне до позне одрасле доби), са посебним нагласком на промјене у когнитивном и емоционалном функционисању током адолесценције; - интерпретира појам афективне везаности и његов значај за формирање сигурних и стабилних односа током цијелог живота; - расправља о изазовима формирања идентитета у савременом друштву, користећи теоријске концепте когнитивног и социјалног развоја; - примијени знање о развојним кризама како би објаснио типичне конфликти (нпр. унутар породице или вршњачке групе); - истражи везу између раних животних искустава и посттрауматског раста, препознајући факторе који доприносе отпорности (резилијентности) појединца; - процијени важност подршке околине и друштвених	шта његов лични избор или хоби (лична активност); - у групи изради зидни постер или дигитални материјал гдје свака група описује једну развојну фазу карактеристичним цитатима, описом когнитивних способности (нпр. појава апстрактног мишљења) и типичним емоцијама; - анализира кратке приче које приказују различите типове везаности и учествује у дискусији о томе како се рана сигурност преноси на повјерење у пријатељствима и партнерским односима; - анализира различите садржаје којима су млади данас изложени и аргументовано расправља о њиховом утицају на формирање идентитета младих; - игра улоге на теме актуелне за адолесцените; - на основу студије случаја анализира конфликти (у породици, вршњачкој групи) из угла развојних потреба (потреба за аутономијом		
--	---	--	--

фактора за оптималан развој појединца у кризним ситуацијама; - аргуентује значај равноправне подјеле улога у породици за здрав емоционални развој свих њених чланова; - креира основне смјернице или план за подршку вршњаку који се суочава са развојним изазовима или анксиозношћу, користећи емпатију и разумијевање развојних потреба.	насупротив потребе за сигурношћу); - чита и анализа биографије познатих личности које су пребродиле тешко дјетињство, те идентификује кључне факторе који су допринијели развоју њихове отпорности; - учествује у панел дискусији и дебати о значају друштвене и породичне подршке развоју младих; - израђује брошуре, дигиталне презентације о вршњачкој подршци остваривању потенцијала младих.		
--	--	--	--

Наставна тема: Личност			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појам личности и просуђује о Олпоровом виђењу личности као динамичке организације; - разликује научни приступ изучавању личности од лаичких објашњења и „наивног” закључивања;	Ученик ће да: - формулише сопствену дефиницију личности или на основу података са интернета проналази дефиниције личности, пореди их са Олпоровом дефиницијом и дискутује; - анализира личност особе коју познаје из угла	Предмет: Српски језик и књижевност БРОЗ Филозофија	Тема: Анализа особина ликова у књижевним дјелима, позоришним дјелима и филму Развој личности и здрави животни стилови Појам идентитета

- разликује идиографско и номотетско стајалиште о личности; - диференцира темперамент и карактер личности; - објасни модел "Великих пет" и његове базичне факторе; - идентификује основне механизме его одбране и повезује их са свакодневним животним ситуацијама; - објасни појам колективног несвјесног и диференцира основне архетипове; - објасни бихејвиористички приступ личности као скуп научених образаца понашања обликованих кроз награде и казне и повезује приступ са примјерима из живота; - опише и дискутује о карактеристикама самоактуализоване личност; - просуђује о предностима и недостацима различитих метода мјерења у области психологије личности.	„наивног научника” и дискутује о субјективности таквих закључака; - добије задатак да издвоји један податак који га сврстава у групу (нпр. мјесто рођења или разред – номотетски) и један уникатан детаљ из свог живота (нпр. значење надимка или посебна успомена – идиографски) како би уочио разлику између сврставања у категорије и описивања уникатности; - аргументовано расправља о дилеми „природа или васпитање“ (енг. <i>nature vs. nurture</i>); - процијени сопствени ниво екстраверзије помоћу скале процјене, користећи манифестна понашања и дискутује о процјењеном; - на основу илустрације „санте леда“ аргументовано расправља о утицају свјесног и несвјесног дијела личности; - на основу описа ситуација из живота препознаје		
--	---	--	--

	механизме одбране личности; - идентификује архетип (нпр. Хероја или Мудраца) у популарној култури, филмовима или понашању људи око себе; - идентификује једну сопствену навику и анализира која су је поткрепљења (награде) из околине учинила трајном; - одабере једну јавну личност или лик из књижевности/филма који показује карактеристике самоактуализације и образложити избор кроз конкретне примјере њихових поступака; - на основу личног искуства извршити самопроцјену на скали процјене, опише шта види на мрљи мастила и креира причу на основу слике, те сачини листу разлика између података добијених на три различита начина; - буде сврстан у једну од двије радне групе „Психометричари“		
--	---	--	--

	(заступници упитника) и „Представници дубинске психологије“ (заступници пројективних техника), са задатком да свака група треба да аргументује зашто је њихов метод поузданији/кориснији, те да наведе ситуације у којима би други метод био мање користан.		
--	---	--	--

Наставна тема: Интелигенција и како је мјеримо			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појам интелигенције и наводи когнитивне способности које се доводе у везу са интелигенцијом; - аргументује о значају проучавања интелигенције у контексту различитих области живота (нпр. школски и професионални успјех, задовољство животом); - разликује флуидну и кристализовану интелигенцију;	Ученик ће да: - чита дефиниције интелигенције и издваја заједничке елементе; - радећи у пару прави списак когнитивних способности које чине интелигенцију, објашњава значење сваке способности кроз примјере из свакодневног живота; - дискутује о улози интелигенције у образовању и професионалном развоју, учествује у дебати:	Предмет: Математика Музичка култура Ликовна култура Биологија Рачунарство и информатика ВРОЗ	Тема: Елементарна статистика Нормална расподела Музичке способности Визуелно-просторна способност Насљеђе Алгоритми рјешавања проблема на супрот вјештачке интелигенције Млади и образовање

- објасни и упоређује основне психолошке теорије интелигенције; - објасни појам IQ и принципе психолошког тестирања и аргуменује оправданост процјене IQ у различитим областима живота и рада; - анализира утицај наслеђа и средине на развој интелигенције.	„Да ли је IQ довољан за професионални успјех?“ - у пару или групи даје примјере задатака који користе флуидну или кристализовану интелигенцију; - у групи истражује различите теорије интелигенције, израђује постер са главним карактеристикама теорија, презентује свој рад осталим ученицима; - израђује компаративну табелу теорија интелигенције и идентификује сличности и разлике међу теоријама; - рјешава примјере задатака сличних онима у тестовима интелигенције (аналогије, серије бројева, схватање); у пару анализира које способности задаци мјере; на основу активности формулише закључак шта представља IQ и како се резултати тестова тумаче; - у дебати формулише аргументе за и против тестирања интелигенције;	Физичко васпитање Социологија	Процјена и трансформација моторичких способности Утицај културе на образовно постигнуће и развој интелигенције
--	--	---	--

	- на основу читања примјера близначке студије формулише закључке о интеракцији генетских и срединских фактора.		
--	--	--	--

Наставна тема: Даровитост и креативност			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појам креативности, фазе креативног процеса и основне идеје компонентног модела креативности; - разликује дивергентно и конвергентно мишљење и осмисли оригинално рјешење задатог проблема користећи креативне стратегије; - дискутује о факторима који подстичу или ометају креативност у школском окружењу и процијени њен значај за научни, технолошки и културни развој друштва; - разликује даровитост, таленат и високу	Ученик ће да: - на основу анализе примјера креативних рјешења формулише дефиницију креативности својим ријечима; - у пару анализира задатак са више могућих рјешења уз навођење примјера дивергентног мишљења; - радећи у групи осмишљава што више различитих рјешења за један проблем; - чита примјере креативног рјешавања проблема и идентификује фазе креативног процеса, прави дијаграм фаза креативног процеса повезује фазе са	Предмет: Музичка култура Ликовна култура Филозофија Биологија Српски језик и књижевност ВРОЗ Социологија	Тема: Музичко стваралаштво Ликовно стваралаштво Естетика Филозофија стваралаштва Утицај наслеђа на даровитост и креативност Говорне вјештине, Вербалне способности, Писање писмених задатака – креативност писања Млади и образовање. Слободне теме. Утицај културних вриједности на развој даровитости

интелигенцију и објасни моделе даровитости; - расправља о улози породице, школе и друштвеног окружења у развоју даровитости; - процијени значај образовне подршке за даровите ученике и предложи начине подстицања и развоја даровитости у школском окружењу.	примјерима из науке или умјетности; - израђује мапу ума са три компоненте модела (знање, креативно мишљење, мотивација); - аргументовано износи примјере о улози креативности у различитим областима живота; - осмишљава креативну идеју или производ и представља своје рјешење групи; - на основу различитих описа издваја заједничке карактеристике даровитих појединаца у когнитивном, мотивационом и социјалном домену; - попуњава упоредну табелу појмова даровитости, талента и високе интелигенције и наводи примјере; - израђује мапу ума три компоненте (изнадпросјечне способности, креативност, посвећеност задатку) и повезује модел са примјерима; - прави шему односа даровитости и талента и		
---	---	--	--

	издваја факторе који утичу на развој талента; - дискутује у групи о предностима и изазовима рада са даровитима и формулише приједлоге подршке даровитим ученицима у школи.		
--	---	--	--

Наставна тема: Социјална спознаја и моћ друштвеног утицаја			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује феномене које проучава социјална психологија; - расправља о односу социјалне когниције у схватања свијета око нас и утицају когнитивне шеме на обраду информација из околине; - објасни и са свакодневним животом повеже појам самоиспуњавајућег пророчанства, те предвиди како очекивања утичу на понашања;	Ученик ће да: - биљежи примјере утицаја групе на појединца из личног искуства и наводи појмове које проучава социјална психологија; - на основу датог сценарија дискутује о утицају групе на појединца и вези између мисли, емоција и понашања; - на основу слика особа износи своје мишљење о особи (описује особу), дискутује о разликама у социјалној когницији и	Предмет: Српски језик и књижевност Историја Култура религије Физичко васпитање	Тема: Анализа друштвених прилика и социјалних притисака представљених у књижевним дјелима романтизма Живот човјека у средњем вијеку Религија, народи, свакодневни живот човјека Тимски спорт и такмичење

- разликује унутрашњу од вањске атрибуције и протумачи разлоге атрибуционих грешака; - разликује аутоматске (интуитивне) и свјесне (намјерне) процесе и одређује приоритете њиховог кориштења у спознаји свијета око себе; - препозна компоненте ставова, објасни начине формирања и промјене ставова и повезује ставове и понашања; - повезује конформизам и послушност и просуђује о факторима који им доприносе; - повезује конкретне животне ситуације са друштвеним утицајима и групним процесима, те предвиђа понашања појединца у групи.	утицају шеме на брзину и тачност закључивања; - анализира сценарије у којима шеме утичу на посматрање и тумачење догађаја (нпр. процјена новог ученика у одјељењу); - на основу читања студије Розентала и Џејкобсона формулише појам самоиспуњавајуће пророчанство и дискусије о добијеним резултатима; - у пару осмисли сценарио у којем очекивања могу да обликују, утичу и предвиде понашања појединца; - износи примјере атрибуционих грешака из личног живота, медија, школе; - у групи, на основу кратког описа ситуација (нпр. ученик је добио лошу оцјену, дјевојка је закаснила на час, спортиста је изгубио утакмицу) наводи могуће узроке ситуација и разврства их у вањске и унутрашње атрибуције, након чега добија нову информацију од наставника		
---	---	--	--

	о стварном узроку описане ситуације (нпр. болест, саобраћајна гужва) и расправља о питањима брзине доношења закључка, окривљивању више особе или ситуације кроз узроке и разлозима атрибуционих грешака; - гледа кратак видео приказ друштвене ситуације или вијести из медија и изводи закључак о понашању, унутрашњој и спољашњој атрибуцији и атрибуционој грешци; - на примјеру из школског или вршњачког контекста употребом коваријационог модела изведе закључак о атрибуционој грешки и осмисли начине избјегавања претјеране унутрашње атрибуције; - осмишљава листу примјера свјесних и аутоматских процеса из свакодневног живота; - у пару осмишљава сценарије за дуалне процесе спознаје;		
--	--	--	--

	- изабере један познати став (нпр. о здравој исхрани, о вјежбању, о рециклажи), формулише тврдњу са три компоненте тог става, а затим наведе бар један разлог зашто особа са тим ставом не мора да дјелује у складу са њим; - опише ситуацију у којој се нечије понашање није слагало са ставом и образложи шта је довело до неслагања; - добије два кратка сценарија о прилагођавању у групи и одреди тип конформизма и образложи; - истражи експерименте о послушности ауторитету и дискутује о факторима који повећавају послушност; - на основу примјера (нпр. израда школског задатка у групи, молба наставнику да не испитује, навијање на утакмици, провод на концерту) предвиђа утицај групних процеса на понашања чланова групе.		
--	---	--	--

Наставна тема: Међуљудски односи и динамика социјалног понашања			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни људску потребу за припадањем и расправља о вези између блискости и психолошког благостања; - разликује стереотипе и предрасуде и расправља о њиховим узроцима и посљедицама; - објасни значај просоцијалних понашања за друштвену сигурност и благостање; - протумачи узроке настанка интерперсоналних и међугрупних сукоба и креира стратегије ненасилног рјешавања сукоба у различитим друштвеним контекстима; - идентификује контексте насилног понашања, протумачи узроке и посљедице агресивног и насилног понашања; - креира кампању „нулте толеранције на насиље“ у различитим контекстима.	Ученик ће да: - на основу задатог сценарија, лика из књижевног дјела или видео-записа (филма) издвоји разлоге због којих је потреба за припадањем важна за развој зреле личности; - на основу личног искуства или замишљене ситуације разматра утицај блиских односа на осјећања, ставове, понашање и психолошко благостање; - на основу задатог примјера погоршања односа (пријатељских, породичних, романтичних) одреди фазу и психолошке факторе који су довели до погоршања односа; - примјењује теоријски концепт љубави на задатом примјеру (нпр. троугаона теорија љубави); - добије листу тврдњи сачињену на основу примјера из медија или свакодневног живота и	Предмет: Српски језик и књижевност Историја Вјеронаука Култура религије Географија ВРОЗ	Тема: Анализа међуљудских односа и утицаја на ток радње у књижевним дјела Освајања Европе у средњем вијеку (узроци освајања) Библијска антропологија Шта религија није? (религија и насиље, религијски фанатизам, етноконфесионализам) Демографија и популациона политика Слободне теме. Дигитални свијет.

	одреди да ли тврдња представља стереотип, предрасуду или чињеницу и кратко усмено образложи; - аргументовано расправља о факторима формирања и одржавања предрасуда и могућностима њиховог смањења; - наведе примјере алтруистичког понашања из личног живота или путем истраживања података са интернета и дискутује о разлозима таквог понашања и њиховом значају за друштвено благостање; - кроз рад у групи осмисли и изведе експеримент „ефекат посматрача“; - предложи наставнику алтруистичка понашања којом група или појединци могу допринијети квалитету школског живота; - у групи, на основу студије случаја о социјалном конфликту састави план у три корака (опис проблема, психолошко објашњење, конкретне мјере), а затим га		
--	---	--	--

	кратко представи у одјељењу; - на основу кратких описа ситуација одреди врсту насиља, објасни узроке и предложи мјере спрјечавања насилног понашања; - у групи креира план кампање „нулте толеранције на насиље“ и заговара кампању кроз вршњачку едукацију.		
--	--	--	--

Наставна тема: Стрес и начини његовог превладавања			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни појмове: стрес, стресор, позитиван и негатива стрес, те на основу примјера класификује стресоре; - објасни Лазарусов модел когнитивне процјене потенцијално стресних ситуација; - препозна и повезује физиолошке, емоционалне,	Ученик ће да: - кроз рад у пару пише шта за њих значи стрес, а затим илуструје мапу: стрес - стресор – реакција, након чега наставник уводи научну дефиницију, а ученици упоређују са сопственим значењем стреса; - кроз рад у малим групама, разврстава картице са	Предмет: Биологија, Хемија ВРОЗ	Тема: Физиолошке реакције организма, Хемијске реакције организма Слободне теме

когнитивне и понашајне реакције на стрес; - разликује начине превладавања стреса усмјерене на проблем и на емоције; - састави сопствену листу стресних животних ситуација и просуди о сопственим реакцијама на стресне ситуације; - примијени практичне технике за смањење стреса у свакодневном животу.	ситуацијама (нпр. испит, такмичење, болест, нова љубав итд.) на еустрес и дистрес и расправља о томе зашто иста ситуација може бити и позитиван и негативан стрес; - у групи на основу добијене категорије (школа, породица, друштво, здравље...) креира списак стресора везан за категорију и стресоре разврста у групе: акутни, хронични, велики животни догађаји, свакодневни стресори; - на основу ситуације (нпр. лоша оцјена) анализира: примарну процјену (пријетња/изазов) и секундарну процјену (ресурси), а затим пореди различита тумачења исте ситуације; - се присјети ситуације која му је изазвала стрес и кроз табеларни преглед оцјени: како се осјећао, шта је мислио, шта је урадио, шта се дешавало у његовом тијелу и у одјељењу		
---	--	--	--

	расправља о повезаности ових реакција; - кроз рад у паровима има задатак да један од њих износи ситуацију коју сматра стресном, а други ученик има задатак да му помогне да изврши промјену процјене користећи питања попут: „Да ли је то заиста тако страшно на дуге стазе?“ или „Шта можемо научити из овога?“; - кроз рад у групи добије проблем (нпр. најбољи пријатељ те увриједио) на основу којег се предлажу рјешења усмјерена на извор (разговор са пријатељем), и рјешења усмјерена на ублажавање емоција (слушање музике, шетња...), те се расправља о ефикасности предложених рјешења; - води седам дана мини дневник стреса у којем прати ситуацију, реакцију, начин превладавања, након чега предаје дјевник наставнику (може се радити		
--	--	--	--

	анонимно) и наставник подучава образце ефикасног начина превладавања стреса; - добије задатак да у групама истраже и презентују по једну технику за ублажавање стреса (вјежбе дисања, прогресивна мишићна релаксација, визуализација) коју уз помоћ наставника демонстрирају у учионици.		
--	---	--	--

Наставна тема: Ментално здравље			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни критеријуме менталног здравља и појам ментално здраве особе; - преиспита утицај историјских предрасуда и стигме на савремени однос друштва према менталним поремећајима; - идентификује и класификује биолошке, психолошке и социјалне факторе који повећавају ризик од развоја менталних поремећаја;	Ученик ће да: - запише прве асоцијацију на појам менталног здравља, па у мањој групи формулише дефиницију менталног здравља и упоређује је са дефиницијом Свјетске здравствене организације; - кроз рад у малим групама добије један критеријум (самоприхватање, аутономија, односи и др.), прави кратак опис	Предмет: Биологија Хемија	Тема: Физиолошке раакције организма Менталне болести Електрохемија: Значај хемијских једињења и реакција на рад, здравље и околину човјека.

- препозна знакове нарушеног менталног здравља; - разликује нормално од абнормалног понашања користећи критеријуме; - опише основне групе менталних поремећаја; - препозна ситуације у којима је потребно потражити стручну помоћ и идентификује адекватне изворе стручне и социјалне подршке у свом окружењу; - креира план активности бриге о себи.	критеријума са примјером из живота, упоређи са радом других група и сачини комплетну слику ментално здраве особе по критеријумима; - у групи наведе стереотипе и митове о особама се менталним поремећајима који су присутни у њиховом окружењу (нпр. особе са менталним поремећајима су опасне) те дискутује о посљедицама стигме; - кроз рад у малим групама, попуњава радни лист на којем се налазе три колоне: биолошки, психолошки, социјални фактори, у које ће да уписује примјере (генетика, стрес, породица) и дискутује о међусобној повезаности фактора; - кроз рад у малим групама, на основу описа понашања (нпр. повлачење, несаница и др.) препознаје знаке упозорења и предлаже шта треба урадити; - кроз рад у групи, одабере примјер из филма или књижевног дјела анализира		
---	---	--	--

	понашање лика/ликова кроз критеријуме девијантности, патње и дисфункционалности; - на основу описа ситуација процјењују критеријуме: одступање од норме, лична патња, дисфункционалност, те води групну дискусију о томе зашто граница није увијек јасна; - у групи креира постер или презентацију за одређену групу психичких поремећаја (анксиозни, депресивни...) коју представљају пред одјељењем; - црта два круга који се преклапају и у унију уносе шта је заједничко, а у разлику кругова шта специфично за психолошко савјетовање и психотерапију; - у групи ученици истражују и праве списак гдје се може добити стручна помоћ: психолог, психијатар, центар за ментално здравље, школски педагог,		
--	--	--	--

	невладине организације у њиховом ожуењу; - прави индивидуални план бриге о себи који укључује листу од 5 активности које му помажу када се осјећа лоше (нпр. музика, шетња, разговор) и идентификује особе од повјерења.		
--	---	--	--

Наставна тема: Позитивна психологија – како градити отпорност и срећу?			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разликује позитивну психологију од традиционалне психологије и покрета самопомоћи; - објасни разлику између хедонистичког и еудемонистичког поимања среће; - примјењује ПЕРМА модел за анализу сопствене добробити; - објасни стање занесености (енг. Flow) и идентификује његове карактеристике; - разликује оптимистични од песимистичног	Ученик ће да: - проблемску ситуацију анализира из три различита угла (традиционална психологија, позитивна психологија, покрет самопомоћи); - добити два примјера, у којима треба да одреди који сценарији воде ка краткотрајном ужитку, а који ка личном расту и развоју; - конструише сопствену слагалицу среће, одговарајући на питања о	Предмет: Филозофија ВРОЗ	Тема: Етика: појам среће, врлине и доброг здравља Функционисање одјељенсе заједнице. Слободне теме.

експланаторног стила и преформулише песимистичан у оптимистичан став; - идентификује заштитне факторе психолошке отпорност, препознаје врлина и важност захвалности у контексту повећања субјективне добробити; - диференцира пасивну, агресивну и асертивну комуникацију, те повезује асертивност са психолошком отпорношћу и срећом кроз примјену техника асертивности; - предложи темељне карактеристике „доброг“ животног контекста (града, породице, школе, радног окружења).	позитивним емоцијама, стањима и односима; - се присјети активности у којима губе појам о времену и потпуно су фокусирани, те да проналази доказе због чега сматра да је баш то било стање занесености; - изводи вјежбу преформулисање песимистичних објашњења лоших догађаја у оптимистична на основу конкретних ситуација; - истражити кључне снаге свог карактера путем онлајн упитника и дискутује о њима; - дискутује о карактеристикама „добрих“ породица, школа и заједница и проналази неколико примјера добре праксе; - води Дневник захвалности у којем ће да наведе 10 ствари на којима је захвалан у току једне седмице и да вреднује своје искуство након вјежбе; - преформулише пасивно-		
---	---	--	--

	агресивне поруке у асертивни стил користећи научене технике, те да креира асертивни дијалог за конкретни примјер користећи научене технике; - пише есеј о карактеристикама „добре“ школе, „срећног“ града, „креативног“ радног окружења.		
--	---	--	--

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

Настава психологије у свим смјеровима гимназије треба бити примарно усмјерена на трансформацију ученика из пасивних прималаца информација у активне истраживаче психичког живота људи. Фокус наставног процеса треба да буде на подстицању и развоју критичког мишљења, научне писмености и социјално-емоционалних компетенција. У обради наставних тема из психологије потребно је да се уобзире следеће препоруке:

1. Усмјереност наставе на ученика

Наставни процес треба организовати тако да ученик има активну улогу у учењу, кроз учешће у дискусијама, дебатама, групном и парском раду, као и кроз рјешавање проблемских и истраживачких задатака. Наставник има улогу модератора и водича у процесу учења.

2. Повезивање наставних садржаја са свакодневним животом

Наставне садржаје потребно је контекстуализовати кроз примјере из свакодневног живота ученика, на примјер: школско окружење, вршњачки односи, утицај медија, емоционална искуства. На овај начин се омогућава боље разумијевање и трајније усвајање знања, те се предност даје функционалним знањима у односу на репродуктивна. Студије случаја и радне задатке је потребно осмислити на начин да буду блиска контексту свакодневног живота ученика. Пожељно је да ученици кроз процес учења сами креирају приче, описе и студије случаја, те на тај начин провјере стечена знања.

3. Развијање научног начина размишљања

Настава треба да буде усмјерена на развој научног начина размишљања, који укључује постављање питања, формулисање хипотеза, анализу и интерпретацију података, као и разликовање чињеница од мишљења. Посебну пажњу потребно је посветити развоју критичког односа према информацијама из медија и других извора.

4. Примјена истраживачког приступа у настави

Препоручује се укључивање једноставних истраживачких активности у наставни процес, као што су израда анкета, спровођење мини истраживања и анализа добијених резултата. Овакве активности омогућавају ученицима да стекну практична знања и разумију поступке научног истраживања, те критички промишљају. Пожељно је да ученици активно учествују у избору формулације проблема мини-истраживања.

5. Подстицање критичког мишљења и аргументованог изражавања

Наставник треба да подстиче ученике да износе и образлажу своје ставове, аргументују мишљења и учествују у конструктивним расправама. Пожељно је креирати окружење у којем се уважавају различита мишљења, подстиче култура дијалога, уважавају аргументи засновани на стеченом, научном знању. Да би подстакао активност ученика при изношењу критичког мишљења, наставник треба да трансформише учионицу у сигуран простор за вођење дијалога, простор у којем се умјесто просте репродукције чињеница подстиче преиспитивање информација, постављање питања и аргументована дебата о стварним животним изазовима. Препоручује се примјена методе пројектне наставе и учења заснованог на проблемским задацима, при којим ученици истражују актуелне проблеме у личном друштвеном контексту (нпр. вршњачки контекст, информације из медијског простора), анализирају различите изворе информација како би уочили пристрасност и предлажу конкретна рјешења. На овај начин се подстиче активизам, заједништво и осјећај могућности утицаја

на рјешавање проблема. Наставник треба да има улогу фасилитатора који користи сократовски метод постављања отворених питања, охрабрује ученике да се не плаше погрешке, већ да износе ставове, пореде их са ставовима других, слободно аргументују и граде сопствене закључке засноване на доказима. На овај начин се настава из теоријског оквира помјера у домен активизма и примјене од стране ученика.

6. Интеграција дигиталних технологија

У савременом друштву питање интеграције дигиталних технологија у наставни процес није више питање да ли дигиталне технологије треба интегрисати у наставни процес, већ на који начин их интегрисати. При томе треба имати на уму да дигиталне технологије треба да на етичан начин служе наставном процесу, а не обрнуто. Препорука за наставнике је да дигиталне технологије интегришу као „сврсисходне асистенте“, а не као замјену за педагошки рад, водећи се принципом да технологија треба служити подстицању критичког промишљања, а не самој себи. Препоручује се да се дигитална технологија користи за персонализацију учења и подстицање креативности у наставном процесу, док се истовремено одржавају темељне вјештине које подстичу социјалну интеракцију и когнитивне функције код ученика. Управо је улога наставника да усмјери кориштење технологија (нарочито алата вјештачке интелигенције) на етичан и аналитичан начин, претварајући дигиталне изазове у алате за дубље разумијевање градива уз јасно дефинисане границе и уочавање ситуационих контекста у којем је важно користити традиционалне методе „Златна средина“ је препорука, задржати традиционалне методе (писање, резимирање, одвајање битног од небитног, биљешке, дискусије и расправу), а дигиталне технологије користити да уштеде вријеме и подстакну активизам ученика (нпр. креирање дигиталне анкете, претраживање интернет материјала уз критички осврт). Ученицима кроз примјер демонстрирати да вјештачка интелигенција даје нетачне информације, да захтјева посједовање чињеничних знања да би служила као користан алат. Препорука је да ученици приликом кориштења вјештачке интелигенције користе „сократовски дијалог“, јер ће на тај начин задржати критичност промишљања и очувати своје когнитивне функције. У наставном процесу препоручује се примјена савремених дигиталних алата (онлајн анкете, квизови, мултимедијални садржаји, едукативне платформе), као и ученичко рјешавање задатака употребом технологије, како би се допринијело већој интерактивности, мотивацији и ефикасности учења.

7. Развијање свијести о очувању менталног здравља

Настава психологије представља јединствену прилику ученику да стичући знања из психологије упозна вјештине важне за очување и унапређење менталног здравља. Настава психологије може да се реализује кроз кориштење рефлексije и интроспекције (нпр. препознавање сопствених механизма одбране или стилова учења), извођење вјежби активног слушања, подучавања асертивних техника комуникације, ненасилног рјешавања конфликта, путем којих се стичу корисни алати у међуљудским односима. Кроз учешће у активности на настави психологије, ученик долази до спознаје о себи и свијету око себе, добија прилику да развија социјално-емоционалне компетенције, упознаје начине развоја психолошке отпорности, те разумијева значај просоцијалних понашања. Пожељно је кроз различите групне активности и радне задатке јачати кохезивност одјељења, те подстицати просоцијалне активности у контексту школског живота.

8. Развијање етичке свијести

Настава психологије треба да доприноси развоју етичке одговорности ученика. Посебно је важно упознати ученике са основним етичким принципима у психолошким истраживањима (добровољност, анонимност, заштита учесника), као и подстицати развој емпатије и социјалне инклузивности у одјељењима, школском контексту и заједници. Препорука је да одређене наставне теме (нпр. оне које се односе на међуљудске односе, заједништво, алтруизам) буду покретач позитивног система вриједности кроз заједничке организоване акције и стратегије (нпр. хуманитарне акције, гимназијаци у корист заједници, стратегије позитивних вриједности у школском контексту).

9. Индивидуализација и диференцијација наставе

Препорука је да наставник флексибилно одлучује о индивидуализацији и диференцијацији наставног процеса у складу са препознатим потребама у одјељењу. Наставник креира стратегију садржаја, процеса и продуката наставе према нивоима знања, интересовањима за одређење наставне теме и стилова учења, те прилагођава темпо, методе и материјале за рад. Препорука је да се наставни материјали (нпр. студије случаја) припреме по различитим нивоима сложености, те да се користе различите методе подучавања садржаја (видео снимци, практични задаци, усмена предавања), као и да се групишу ученици према различитим нивоима знања приликом групних радова или рада у паровима. Уколико су ученици више заинтересовани за одређене теме добро је омогућити им активизам на теме од њиховог интереса. Пожељно је пружити додатну подршку ученицима код којих се уочава потреба или интерес за темама из области психолошке науке. Пожељно је ученицима понудити и могућност избор презентовања знања (нпр. кроз истраживање, практични рад, дебату, израду постера, презентацију и др.).

10. Процјена активности ученика у наставном процесу

Потребно је примјењивати различите облике праћења и вредновања ученичке активности (усмено излагање, пројекти, практични радови, портфолио, провођење истраживања, израда планова и стратегија), уз редовно давање повратне информације ученику. Препоручује се укључивање самопроцјене и вршњачке процјене у активан процес учења. Вредновање не би требало да се заснива искључиво на репродукцији градива, већ да у већој мјери укључује праћење активности ученика кроз читаву школску годину кроз учешће у рјешавању проблемских задатака, дискусијама, провођењу истраживања, писању есеја, вођењу дневника, изради планова, стратегија и др.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и актуелним правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.

О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку школске године.

Извори

1. Уџбеници и материјали одобрени од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
2. Научно засновани материјали и подаци са интернета